

1. UVOD

Fudbal je kolektivni, ekipni, sport, koji se igra na posebnom terenu, između dvije ekipe koje broje po jedanaest igrača. Sama riječ *fudbal* potiče od engleskih riječi *foot* – stopalo i *ball* – lopta. Mnoge statistike govore da je fudbal najpopularniji sport na planeti, prema broju igrača, gledalaca, navijača i svih drugih ljudi koji su na neki način povezani sa ovim sportom. Fudbal se igra pomoću neizostavnog rekvizita, fudbalske lopte, na podlozi od prirodne ili vještačke trave. Glavni cilj igre je ubacivanje lopte u gol protivničke ekipe, a da bi se to postiglo značajno je održavanje lopte u svom posjedu i taktičko nadmudrivanje protivnika na terenu. Poželjan ishod utakmice za svaku ekipu, koja traje 90 minuta, je više pogodaka protivničke mreže.

Fudbal danas možemo posmatrati kao vrhunski sport, koji je doveden do savršenstva u mnogim državama i regionima svijeta. Iza te igre danas stoji ogromni kapital i organizaciona struktura. Međutim, na samim počecima razvoja igre to nije bilo ni približno tako. Istorijski razvoj fudbalske igre se može pratiti kroz više različitih pristupa i u različitim periodima, od samog početka igranja određenih igara sličnih fudbalu do današnje savremene vrhunske igre. Taj razvoj je tekao prilično turbulentno i neujednačeno. Nisu svi događaji imali isti značaj na fudbalsku istoriju. Neki su bili mnogo značajni, čak možemo reći od presudnog značaja za dalji tok događaja, dok su neki drugi ostavili samo blijedi trag u istoriji fudbala. U literaturi postoji mnogo pisanih tragova o događajima i ličnostima koji su uticali na razvoj fudbalske igre, a neki su i u samoj igri integrisani i opštepoznati.

Fudbal je nedugo nakon nastanka, u smislu igre koja je slična današnjoj, pokazao tendencije ka međunarodnom širenju, odnosno upoređivanju sportskih snaga između različitih nacionalnih ekipa. Naravno, to nije bilo jednostavno i lako, i trebalo je da prođe određeni period vremena dok se stvore uslovi za međunarodne susrete.

Svjetsko prvenstvo u fudbalu, koje se održava u organizaciji Međunarodne asocijacije fudbalskih asocijacija (FIFA), veoma je značajno u razvoju fudbala kao sporta i kao igre, a posebno međunarodnih takmičenja. Prvo takvo prvenstvo održano je sada već davne 1930, i otvorilo je novo poglavlje u istoriji najpopularnije sporedne stvari na planeti. Pratila su ga sve spektakularnija prvenstva održavana širom svijeta, koja su ostavila neizbrisiv trag ne samo na fudbalskom dijelu populacije, nego i na svima ostalima.

Tema ovog rada je istorija fudbala kroz svjetska prvenstva. Kako bi se shvatilo mjesto svjetskih prvenstava u cijeloj priči o fudbalu, potrebno je vratiti se unazad do samih početaka igre. To će biti prikazano u ovom radu na osnovu dostupne literature. Tu se prvenstveno misli na rane periode razvoja ljudskog društva i civilizacijskih vrijednosti. Prva dešavanja na tom planu, prema određenim istraživanjima, bila su oko 2500 godine p.n.e, i to na svim kontinentima otprilike istovremeno. Poseban akcenat biće stavljen na daleke istočne civilizacije, Kinu i Japan, zatim na prostore današnje Latinske Amerike (Meksiko), te na grčku i rimsku civilizaciju. Sljedeća etapa je po prirodi stvari razvoj fudbalske igre u Evropi u periodu srednjeg vijeka. Nakon tog perioda dolazi vrijeme humanizma i renesanse, opšteg društvenog buđenja i preporoda, a samim tim i preporoda fudbalske igre. Poseban akcenat stavljen je na Italiju. Preko Italije i njihove igre *calcio*, dolazimo do Engleske u 19-om vijeku, gdje se prvi put sistematski i ozbiljno formira fudbalska igra.

Kada je međunarodni fudbal u pitanju, danas postoje različiti sistemi i nivoi takmičenja. Definitivno najvažnije i najobimnije međunarodno takmičenje organizuje se od strane FIFA-e, a radi se o Svjetskom prvenstvu u fudbalu. Navedeno fudbalsko takmičenje se održava svake četiri godine. Više od 190 nacionalnih ekipa se bori u kvalifikacijama za finalni turnir, pod nadzorom nadležnih fudbalskih konfederacija. Završni turnir je veliki sportski događaj, koji prati cijeli svijet, i on traje mjesec dana. Osim Svjetskog prvenstva, međunarodni fudbal egzistira i na Olimpijskim igrama, a prilično su popularna i kontinentalna takmičenja. Međutim, to neće biti tema ovog rada.

Nakon analize istorijskog razvoja fudbalske igre, biće opisano svako svjetsko prvenstvo ponaosob, sa najznačajnijim činjenicama sa aspekta teme koja se obrađuje, uključujući istorijsku pozadinu, organizaciju prvenstva i detalje vezane za zemlju domaćina prvenstva, zatim sastav ekipa koje su učestvovala na takmičenjima, selektore, najbolje igrače, najspektakularnije momente i mnoge druge detalje. Takođe, biće prikazani i određeni zanimljivi detalji po kojima su ti događaji ostali zapamćeni, a koji nemaju direktnu povezanost sa samim fudbalom.

Iako sva svjetska prvenstva koja su dosad održana nesporno imaju određeni značaj sa više aspekata, ipak se jasno mogu izdiferencirati određeni događaji koji su svojevrsna prekretnica u samom razvoju fudbala. Ti događaji (Svjetsko prvenstvo 1930, 1950, 1970 i 1990) biće posebno analizirani, sa dodatnim osvrtom na taktiku i tehniku fudbalske igre.

Nakon prikaza i analize na dati način, biće prezentovan zaključak o značaju ovih događaja u cjelini, sa različitih aspekata.